

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2014 vp

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2015—2018

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä huhtikuuta 2014 lähettäessään valtioneuvoston selonteon julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2015—2018 (VNS 4/2014 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla päättänyt, että muut erikoisvaliokunnat voivat halutessaan antaa lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ICT-johtaja, ylijohtaja Anna-Maija Karjalainen, finanssineuvos Veli-Matti Lehtonen, neuvotteleva virkamies Jere Lumme ja finanssineuvos Hannele Savioja, valtiovarainministeriö
- kansliapäällikkö Päivi Nerg, poliisijohtaja Sanna Heikinheimo, Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö, kontra-amiraali Matti Möttönen, tietoverkkojohtaja Pekka Tulokas ja neuvotteleva virkamies Sanna Sutter, sisäministeriö

- johtaja Matti Väisänen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Mikko Nygård ja finanssisihteeri Satu Seikkula, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtaja Ilari Soosalu ja pääekonomisti Minna Punakallio, Suomen Kuntaliitto
- neuvottelupäällikkö Kristian Karrasch, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- puheenjohtaja Niko Simola, Palkansaajajärjestö Pardia ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Valtakunnansyyttäjänvirasto
- Poliisihallitus
- Hätäkeskuslaitos
- Maahanmuuttovirasto
- keskusrikospoliisi
- suojelupoliisi
- Helsingin poliisilaitos
- Rajaturvallisuusunioni ry
- Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
- Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry
- Tulliliitto ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2015—2018 sisältää useita valtion tuottavuuteen ja henkilöstöön liittyviä päätöksiä. Suunnitelman mukaisesti valtion palkkaliukuma rajoitetaan yleisten työmarkkinoiden keskimääräiselle tasolle (0,6 %) ja valtionhallinnon toimintamenoista otetaan 0,5 %:n tuottavuuden kasvua vastaavat määrärahavähennykset. Palkkaliukuman rajoittamiseksi toimintamenoihin tehdään 0,44 %:n määrärahavähennys, jota tullaan tarkastelemaan vuosittain.

Julkisen talouden suunnitelmassa päätetyt määrärahaliekkaukset tiukentavat jo ennestään kireitä valtion virastojen ja laitosten toimintameno määrärahoja. Vähennysten myötä joudutaan useissa virastoissa varautumaan myös henkilöstön lomautuksiin ja irtisanomisiin. Valtioneuvosto on tehnyt vuonna 2012 periaatepäätöksen muutosturvasta valtionhallinnon organisaatiomuutoksia silmällä pitäen, jota on täydennetty valtionvarainministeriön vuonna 2013 antamalla ohjeistuksella. Valiokunta pitää tärkeänä, että organisaatioiden muutoksissa huolehditaan muutosturvasta ja turvataan henkilöstön hyvinvointi ja saatavuus.

Toimitilakustannukset ovat pääosalla valtion virastoja merkittävä menoerä. Julkishallinto pyrkii tehostamaan toimintaansa myös toimitilatehokkuutta lisäämällä. Siitä huolimatta toimitilakustannusten nousu on rasittanut toimintamenoja ja lisännyt painetta henkilöstökuluihin, mikä on heikentänyt tosiasiaa virastojen ja laitosten varsinaisen toiminnan edellytyksiä. Valiokunta toteaa myönteisenä seikkana sen, että virastojen toimintameno määrärahoihin tehdään vuosittain toimitilamenojen indeksikorotuksia vastaava laskennallinen lisäys.

Valiokunta kiinnittää huomiota ICT-kustannusten nousuun. Valtionhallinnossa on käynnissä useita merkittäviä ICT-hankkeita, joiden tarkoituksena on lisätä toiminnan tehokkuutta ja

parantaa viranomaisten toimintaedellytyksiä. Monet hankkeet ovat myös riippuvaisia toisistaan. Valiokunta pitää tärkeänä ja kustannustehokkuudenkin kannalta olennaisena, että kokonaisuutta koordinoidaan ja huolehditaan järjestelmien toiminnallisesta yhteensopivuudesta. Hankkeiden toteuttamiseen on hallinnonaloilla pyritty varautumaan tarvittavin voimavaroin, mutta kustannukset voivat olla vaikeasti arvioitavissa monimutkaisen toimintaympäristön vuoksi. Myös hankkeen viivästyisestä voi aiheutua merkittäviä lisäkustannuksia ja vaikutuksia muihin hankkeisiin. ICT-hankkeiden nykyistä tarkempi suunnittelu ja seuranta on siten välttämätöntä.

Valiokunta pitää valitettavana sitä, että maankunnan kehittämisrahasta luovutaan. Vaikka määräraha on ollut pieni, se on ollut varsin tehokas ja joustava alueiden omaehtoisen kehittämisen väline.

Sisäinen turvallisuus

Sisäministeriön hallinnonalan osuus julkisen talouden suunnitelman säästötavoitteista on 9,4 milj. euroa vuonna 2015. Vuoden 2018 tasolla säästötavoite on 25 milj. euroa. Sisäministeriön hallinnonalalla on toteutettu ja parhaillaan toteutetaan merkittäviä hallinnon rakenneuudistuksia toiminnan tehostamiseksi. Lisäksi sisäministeriön hallinnonalalla on käynnissä useita tietojärjestelmä uudistuksia, jotka ovat välttämättömiä toiminnan tehostamisen ja viranomaisten toimintaedellytysten kannalta. Tässä tilanteessa uudet säästötavoitteet ovat erittäin haasteellisia, ja saadun selvityksen pohjalta on vaikea nähdä, että niitä pystyttäisiin saavuttamaan ilman vaikutuksia henkilöstömenoihin ja viranomaisten toimintaan. Valiokunta pitää tilannetta huolestuttavana, sillä sisäministeriön hallinnonalan toimilla vaikutetaan arjen turvallisuuteen ja vaurudutaan monenlaisiin turvallisuusuhkiin.

Hätäkeskustoiminta. Hätäkeskuslaitoksessa on toteutettu mittava rakenteen ja toiminnan kehittä-

tämishanke, jossa hätäkeskusten määrää vähennetään 15 hätäkeskuksesta kuuteen keskukseseen vuoden 2014 loppuun mennessä. Uudistukseen liittyy olennaisena osana uusi viranomaisten yhteiskäyttöinen hätäkeskustietojärjestelmä (ERICA), joka on tarkoitettu ottaa käyttöön vuoden 2015 loppuun mennessä. Selvityksen mukaan hätäkeskusuudistus on mahdollistanut tähän mennessä 61 henkilötyövuoden vähennyksen vuoden 2007 tasosta ilman palvelutason laskua. Tämän lisäksi on arvioitu, että on mahdollista saavuttaa 34 henkilötyövuoden vähennys vuoden 2013 tasosta vuoteen 2017 mennessä edellyttäen, että uusi hätäkeskustietojärjestelmä on käytössä. Hätäkeskusuudistuksessa syntyvät toimitilasäästöt on jo huomioitu kehyksissä. Saadun selvityksen mukaan hätäkeskusuudistuksessa syntyvät säästöt eivät kuitenkaan riitä kattamaan asetettuja säästövelvoitteita. Henkilöstön määrän vähentäminen edelleen tarkoittaisi myös kansalaisten ja viranomaisten saaman palvelun tason heikentymistä.

Hätäkeskustietojärjestelmälle on myönnetty lisärahoitusta vuodelle 2013 ja 2014 järjestelmän liittämiseksi hallinnon turvallisuusverkkoon (TUVE), mutta esimerkiksi välttämättömät muutokset viranomaisverkkoon (VIRVE) ja TUVE-verkon asettamien tietoturva vaatimusten täyttäminen edellyttävät lisärahoitusta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan uutta hätäkeskusjärjestelmää ei kyetä ottamaan käyttöön esitetyllä määräraha-kehelyksellä. Tämä vaikuttaa paitsi hätäkeskusuudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen ja konkreettisesti hätäkeskusten kykyyn vastata hätäpuheluihin myös muiden turvallisuusviranomaisten toimintaan, esimerkiksi turvallisuusviranomaisten yhteisen kenttäjohtojärjestelmän (KEJO) käyttöön.

Poliisitoimi. Poliisitoimessa kehysratkaisun arvioidaan alustavien laskelmien mukaan merkitsevän toimintamenojen vähennystä vuoteen 2018 mennessä noin 24 milj. eurolla, mikä laskee poliisin toimintamenot vuoden 2011 kehyspäätöksen tasoon, noin 705 milj. euroon. Valiokunta toteaa, että vuoden 2011 kehyspäätöksen johdosta poliisin taloudellista tilaa selvittänyt

työryhmä totesi silloisen kehyksen olevan riittämätön poliisin silloisen toiminnan tason säilyttämiseen. Sen seurauksena kevään 2012 kehyspäätöksessä osoitettiin poliisille lisärahoitusta talouden tasapainottamiseksi ja toimintakyvyn turvaamiseksi, minkä lisäksi poliisi velvoitettiin toteuttamaan toimenpiteitä menotason alentamiseksi. Poliisihallinnossa on toteutettu kolme rakenneuudistusta, joista viimeisin (PORA III) tuli voimaan vuoden 2014 alusta. PORA III -linjausten mukaisesti poliisin hallintoon on tehty organisatorisia muutoksia, toimipaikkaverkostoa on supistettu ja toimintamenoja leikattu siten, että 35 milj. euron menotason aleneminen on saavutettavissa, mutta toiminnan taso on säilytettävissä. Suoritettujen uudistusten jälkeen poliisihallinnossa ei ole enää löydettävissä organisatorisia tai muita niin merkittäviä uusia säästökohteita, että julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvät säästövelvoitteet pystyttäisiin kattamaan ilman vaikutuksia poliisitoimintaan tai poliisin henkilöstöön.

Vaalikauden alussa poliisimiesten määrä on ollut tasolla 7 600–7 700 poliisimestä. Käsiteltävänä olevan kehysratkaisun arvioidaan laskevan poliisimiesten määrän vuonna 2017 alle 7 000:n. Valiokunta toteaa, että vuoden 2012 kehyspäätöksen valmistelun yhteydessä poliisihallinto arvioi, että poliisimiesten määrän lasku alle 7 200:n laskee poliisin toimintakykyä merkittävästi ja heikentää erityisesti rikostorjunnan ja liikennevalvonnan toiminnallisia tuloksia. Nyt mentäisiin selvästi tämän alle. Lisäksi tilanteessa, jossa poliisihallinto on ollut pitkäaikaisen muutosprosessin kohteena, uudet näin suuret säästövelvoitteet ovat raskaita henkilöstön jakamisen ja työmotivaation kannalta. Valiokunta viittaa mietintöönsä PORA III -uudistukseen liittyneestä hallituksen esityksestä (HaVM 7/2013 vp) ja pitää välttämättömänä, että poliisin toimintaa suunnitellaan pitkäjänteisesti ja että poliisilla on tehtäviin suhteutetut taloudelliset ja toiminnalliset resurssit, joilla se pystyy huolehtimaan asianmukaisesti tehtävistään. Poliisin toimintakyvyn kannalta on välttämätöntä turvata kenttätehtävissä ja tutkinnassa toimivien poliisimiesten riittävä määrä. Valiokunta seuraa

PORA III -uudistuksen toimeenpanoa ja poliisipalveluiden kehittämistä.

Rajaturvallisuus. Rajavartiolaitos on toteuttanut vuosina 2009—2012 laajan organisaatiouudistuksen, jossa hallintoa on kevennetty merkittävästi. Lisäksi rajamiesten määrää on vähennetty rauhallisella rajaosuudella. Parhaillaan rajavartiolaitos toteuttaa vuoteen 2017 ulottuvaa talouden sopeuttamisohjelmaa, jonka tavoitteena on toimeenpanna vuosina 2011—2012 tehdyt säästöpäätökset sekä hallita yleisen kustannustason vaikutukset ja jonka yhteydessä vähennetään noin 300 henkilötyövuotta. Valiokunnan saamien alustavien tietojen mukaan julkisen talouden suunnitelmassa päätetty 0,5 prosentin yleinen tuottavuusvähennys vähentäisi toimintamäärärahaa vuonna 2015 noin 1,1 milj. euroa ja vuoden 2018 tasossa 4,6 milj. euroa. Tämän lisäksi tulee huomioida palkkaliukuman rajoittamisesta syntyvä vähennys.

Kehyspäätöksen tarkoittamien lisäleikkausten toimeenpano tulee olemaan erittäin haastavaa ottaen huomioon rajavartiolaitoksen jo tekemät ja suunnitellut sopeutustoimet. Rajavartiolaitoksen kustannusrakenteen vuoksi vähennys painottuu henkilöstömenoihin ja myös rajanylityspaikoille suunniteltuun lisähenkilöstöön. On myös mahdollista, että kaikkia rajavartijan peruskurssilla parhaillaan opiskelevia oppilaita ei voida nimittää virkaan. Valiokunta korostaa, että rajavartiolaitoksen lähivuosien merkittävin haaste on varautua kasvavan rajaliikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden varmistamiseen itärajalla, Helsinki-Vantaan lentoasemalla ja Helsingin satamassa. Tässä yhteydessä on otettava huomioon rajavartiolaitoksen vastuut ja velvoitteet EU:n ulkorajavalvonnassa sekä Suomen rajatarkastuksia koskeva EU:n sitova lainsäädäntö. Myös Suomenlahdella valmius merellisten turvallisuusuhkien hallintaan tulee pitää hyvänä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että rajanylitysliekkenteen kasvuun varaudutaan ja toimintaa kehitetään yhteistyössä muiden raja-aseilla toimivien viranomaisten, muun muassa Tullin, kanssa. Valiokunta pitää myönteisenä, että Tullin toimintamenoihin osoitetaan lisärahoitusta itärajan tullivalvonnan turvaamiseen ja alkoholijuomien

matkustajatuonnin valvontaan. Toisaalta Tullia-kin koskevat julkisen talouden suunnitelmassa päätetyt toimintamäärärahojen vähennykset ja palkkaliukumarajoitukset. Lisäksi Tullin toimialalla merkittäviä panostuksia tulevat vaatimaan EU:n uuden tullikoodeksin edellyttämät muutokset kansallisiin tietojärjestelmiin. Tätä hanketta ei ole vielä sisällytetty vuosien 2015—2018 menokehykseen.

Lisäksi valiokunta tähdentää poliisin, rajavartiolaitoksen ja Tullin välisen yhteistyön tärkeyttä vakavan ja kansainvälisen rikollisuuden torjunnassa. Mainitut viranomaiset tekevät myös muuta viranomaisyhteistyötä, jolla on erityistä merkitystä etenkin harvaan asutuilla alueilla arjen turvallisuuden kannalta ja rikosten ennalta ehkäisemiseksi. Viranomaisresurssien turvaaminen on siten myös näistä syistä tärkeää.

Kuntatalous

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden perusteella koko kuntatalouden yhteenlaskettu vuosikate oli 2,7 mrd. euroa vuonna 2013. Vuosikate parani edellisvuodesta 0,9 mrd. eurolla osin kertaluonteisten tekijöiden seurauksena. Koko kuntatalouden tasolla vuosikate riitti niukasti kattamaan poistot, ja koko kuntatalouden tulos kääntyi positiiviseksi. Nettoinvestoinnit kasvoivat edelleen, joten kuntatalouden velka jatkoi voimakasta kasvuaan. Viime vuoden kuntatalouden tila oli hieman parempi kuin syksyn 2013 peruspalvelubudjetissa arvioitiin.

Kuntatalouden lähivuosien näkymät ovat kuitenkin huolestuttavat. Kuntatalouteen on syntynyt menojen ja tulojen epätasapaino. Kuntatalous ei ole tarkasteluajanjaksolla tasapainossa millään mittarilla arvioituna, koska vuosikate ei riitä kattamaan edes poistoja. Kuntatalouden velkaantumisen uhkaa jatkua, ja paine kunnallisveroprosenttien tuntuviin korotuksiin on kasvanut entisestään.

Kuntien peruspalveluiden valtionosuuksiin on julkisen talouden tasapainottamiseksi tehty viime vuosina huomattavia leikkauksia, jotka vaikuttavat edelleen tarkasteluajanjaksolla. Valiokunta pitää sen vuoksi myönteisenä, että kehysriihessä päätetyt sopeutustoimet kaudelle

2015—2018 koostuvat pääasiassa eri hallinnonaloille kohdistuvista valtion menosäästöistä. Selvityksen mukaan kaikkien valtion kuntatalouteen vaikuttavien toimenpiteiden nettovaikutus on v. 2015 arviolta runsaat 200 milj. euroa kuntataloutta heikentävä verrattuna vuoteen 2014, mutta vaikutuksen arvioidaan muuttuvan kuntataloutta tukevaksi v. 2017 rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanon edetessä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksukorotusten ja kiinteistöverokorotusten oletetut lisätuotot aiotaan vähentää kokonaisuudessaan kuntien valtionosuuksista. Selvityksen mukaan kuntien sosiaali- ja terveydenhuoltoon kaavailut asiakasmaksukorotukset tuottavat noin 40 milj. euroa. Yleisen ja vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentin korotuspäätöksistä kunnissa ei ole vielä tietoa, mutta kehyspäätöksessä kiinteistöverojen korotusten oletetaan tuottavan 54 milj. euroa. Valiokunta toteaa, että tällaista vähennystä ei ole tehty aikaisemmin. Kuntien asiakasmaksut ja kiinteistövero ovat olleet yksinomaan kuntien omaan taloudenpitoon vaikuttavia tuloja, eivätkä ne ole kuuluneet ns. tuloverotuksen veroperustemuutosten kompensoinnin piiriin. Lisäksi kiinteistöveron alarajojen korotusten vaikutukset jakaantuvat

hyvin epätasaisesti kuntien kesken, jolloin vähennysten kohdentaminen voi muodostua ongelmalliseksi. Valiokunta katsoo, että asiassa tulee saada selkeys siitä, miten voidaan edetä jatkossa.

Rakennepoliittisen ohjelman mukaisesti kuntien lakisääteisten tehtävien perusteella säädettyjä velvoitteita vähennetään tavoitteena saavuttaa yhden miljardin euron kokonaisvähennys kuntien ja kuntayhtymien toimintamenoihin vuoden 2017 tasolla. Valtiontalouden kehyksiin on nyt sisällytetty ne toimet, jotka voidaan toteuttaa selkein säädösmuutoksien tai muin kuntien toimintaan ja kustannuksiin suoraan vaikuttavien toimenpitein. Nämä toimet kattavat alustavan arvion mukaan kolmanneksen tavoitellusta säästöistä. Valiokunta pitää tarpeellisena, että tehtävien karsimista jatketaan. Lisäksi kuntien menoja lisäävien hankkeiden kustannukset tulee arvioida realistisesti. Jatkovalmistelussa on syytä myös käydä keskustelua rahoituksen periaatteiden osalta.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 14 päivänä toukokuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pirkko Mattila /ps	Tapani Mäkinen /kok (osittain)
vpj.	Mika Kari /sd	Johanna Ojala-Niemelä /sd
jäs.	Heikki Autto /kok	Osmo Soininvaara /vihr (osittain)
	Jussi Halla-aho /ps (osittain)	Ulla-Maj Wideroos /r (osittain)
	Rakel Hiltunen /sd (osittain)	vjäs. Lasse Hautala /kesk (osittain)
	Reijo Hongisto /ps	Arja Juvonen /ps (osittain)
	Elsi Katainen /kesk (osittain)	Kari Tolvanen /kok
	Antti Lindtman /sd	Anu Urpalainen /kok (osittain).
	Markus Lohi /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Hallitus on epäonnistunut kuntapolitiikassaan
Hallituksen kuntapolitiikka on jatkunut koko vaalikauden sekavana ja hapuilevana. Kaikki kuntiin kohdistuvat uudistukset ovat tähänneet noin 200 suomalaisen kotikunnan lakkauttamiseen. Se merkitsisi ennen näkemätöntä asumisen, palvelujen ja päätöksenteon keskittämistä, joka ei ole kenenkään etu.

Talous- ja työllisyyspolitiikan epäonnistumiset hallitus on surutta maksattanut kuntalaisilla, kun se on valtiontalouden säästötoimenpiteinä leikannut kuntapalvelujen rahoitukseen tarkoitettuja valtionosuuksia joka vuosi historiallisen suurilla summilla. Valtionosuusjärjestelmää on käytetty kuntauudistuksen peukaloruuvina.

Tasasuuruiset valtionosuusleikkaukset ovat syventäneet kuntien eriarvoistumista. Kunnallisveron korotuspaineena mitattuina erot ääripäiden välillä ovat jopa nelinkertaisia. Myös valtionosuusuudistuksen painopiste on jakaa enemmän valtion budjettirahaa maaseudun ja harvan asutuksen kunnilta verotuloiltaan rikkaammille keskustaupungeille. Päätöksillään hallitus on vaarantanut perustuslaista johdetun rahoitusvastuun periaatteen kunta-valtiosuhteessa sekä kuntalaisten mahdollisuudet saada lakisääteisiä kuntapalveluja yhdenvertaisesti kohtuullisella verolla maksurasituksella.

Rakenneohjelman toimeenpano on tehtävä huolella

Viime syksynä hallitus päätti rakenneohjelmasta, jonka tarkoituksena on kuroa umpeen julkisen talouden kestävyysvaje. Kuntien osuus tässä on puolet. Lisäksi nyt käsittelyssä olevassa julkisen talouden suunnitelmassa tavoitteena on kuntatalouden tasapaino vuoteen 2018 mennessä. Hallitus lupaa myös suhtautua pidättyväisesti uusien tehtävien määräämisestä kunnille.

Tätä taustaa vasten on käsittämätöntä, että hallitus kaavailee rakenneohjelmassaan kunnille uusia ja huomattavan kalliita lisävelvoitteita, joista mainittakoon pitkäaikaistyöttömien rahoitusvastuun siirto kunnille (150 milj. euroa), oppivelvollisuusajan pidentäminen (Kuntaliiton arvio 118 milj. euroa), kotihoidon tuen kiintiöittämisestä johtuva päivähoidon tarpeen lisääntyminen (130 milj. euroa vuoden 2018 tasossa) ja esikoulun määrääminen pakolliseksi. Lisäksi kunnille ollaan vyöryttämässä välillisesti kustannusvastuuta esim. perusväylänpidon 100 miljoonan euron leikkauksella.

Rakenneohjelman kuntia koskeva toimeenpano, euromäärältään yhteensä kaksi miljardia euroa, on jaettu valtion ja kuntien toimenpiteisiin periaatteella puolet ja puolet. Kuitenkin hallitus on saanut kootuksi kunnilta karsittavia tehtäviä vain noin 300 miljoonalla eurolla. Näin ollen rakenneohjelman koko savotta on kaatumassa kuntien vastuulle.

Toinen huolestuttava seikka on ollut kunnille kaavailtujen uusien velvoitteiden alibudjetointi. Esimerkiksi oppivelvollisuusajan pidentäminen maksaa kunnille Kuntaliiton arvion mukaan noin 120 milj. euroa, kun hallitus väittää kustannuksiksi vain noin 15 milj. euroa.

Rakenneohjelmaan sisällytetty kuntatalouden menorajoite, joka suitsii valtiovaltaa määräämästä kunnille uusia tehtäviä, on kannatettava. Näillä näkymin se tulisi voimaan kuitenkin vasta seuraavalla hallituskaudella.

Keskustan valiokuntaryhmän mielestä hallituksen on puututtava kuntia ja kokonaisia alueita uhkaavaan eriytymiskehitykseen. Hallituksen tulisi viimeistään syksyyn mennessä tehdä huolelliset, rakenneohjelman eri toimenpiteiden euromääräiset vaikuttavuusarvioinnit, koska rakenneohjelman toimeenpanoa käytetään jatkossa valtionosuusleikkausten perusteena. Hallituksen on syytä pidättäytyä kokonaan kunnille määrättävistä uusista tehtävistä, koska niihin ei ole varaa. Menorajoite uusien tehtävien asettamis-

le on otettava käyttöön välittömästi. Hallituksen on syytä luopua pakolla ajamastaan kuntauudistuksesta. Voimavarat on kohdistettava sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteuttamiseen sekä kuntien elinvoiman kehittämiseen. Valtionosuusuudistusta on myös arvioitava muuttuneessa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistilanteessa uudelleen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa valtiontalouden kehyselontekoa vuosille 2015—2018 koskevassa mietinnössä huomioon edellä olevan.

Helsingissä 14 päivänä toukokuuta 2014

Pirkko Mattila /ps
Reijo Hongisto /ps
Markus Lohi /kesk

Lasse Hautala /kesk
Arja Juvonen /ps